

4-3-19

དེ་ནས་ཡང་དྲང་སྲོང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་འདི་རྒྱུད་ཅེས་གསུངས་སོ། ། ཀྱེ་དྲང་སྲོང་ཆེན་པོ་ཉོན་ཅེག།

Then again Sage **Rig pa'i shes** (Rigpai Yeshi) said these words , “O Great Sage, listen.

སྲོང་གི་ལོག་གཞོན་རྩ་སྲོང་ས་བསྟན་པ་ལ། །སྲོན་འགོ་དངོས་གཞི་རྗེས་དང་པན་ཡོན་ལོ། །

Channel cleansing therapy, which is the most effective therapy of evacuation, is explained under the headings of preliminary, actual procedure, post-therapeutic care and benefits.

སྲོན་འགོ་ཉེ་དང་རིང་བ་རྣམ་པ་གཉིས། །

The preliminary procedures are two types: distant and proximate.

རིང་བ་ནད་གང་ཡིན་པའི་གཉེན་པོ་དང་། །འབྲས་གསུམ་ཆ་མཉམ་བསྟུས་ཐང་དགོང་དུས་བཏང་། །བྱིས་པ་དགོ་སྲོང་
མཁའ་ནད་ཡོད་པ་ལ། །ད་བྱིད་བརྱུད་སྲོར་བྱེ་མས་རྩ་ལམ་སྦྱང་། །

For the distant procedure, administer appropriate remedies against the related disorders and a decoction of **'bras gsum** (three myrobalan fruits), each in equal proportions, in the evening. Cleanse the channels of children, fully ordained monks and those with kidney disorders using **brGyad sbyor** powder.

ཉེ་བ་གཟུང་སྐར་ཚོས་གངས་བཟང་བ་ལ། །མཁའ་བ་སྦྱང་མ་ཚུ་འཇམ་བསྐྱོས་པ་ཡིས། །ལྷས་ཀུན་དག་པར་བཀྲས་རྗེས་
རྩེ་མར་དང་། །འབྲུ་མར་སྦྱང་སྲོར་སྦྱར་བས་ལྷས་ཀུན་བྱུག། །བྱུད་པར་སྦྱི་གཙུག་མཚན་ལྷགས་ཚོགས་རྣམས་མཉེ། །གཡེར་
མ་ཉེ་དགའི་ཐང་གིས་རྩ་ལ་དབྱེ། །པོ་མོ་སྦྱང་དང་ར་ཡི་ལ་གདོང་དང་། །ཉེ་དགའི་འདབ་ཚོད་ཚྭ་གཡེར་བཏབ་པ་
བཏང་། །

For proximate procedures, after taking a bath thoroughly, using warm water infused with **mkhan pa** and **chang** residue, on an auspicious day, coinciding with the favorable star and planetary influences, apply butter or seed oil, mixed with **spang spos**, all over the body. Then, specifically massage the crown of the head, the outer skin of the genitals, and the joints. Open the channels by taking a decoction of **g.yer ma** and **nyi dga**, and administer soup prepared from the leaves of **nyi dga**, femoral head and goat's coccyx with the addition of salt and **g.yer ma**.

དངོས་གཞི་སྦྱ་སེལ་མདུང་སྦྱན་བྱང་བ་དང་། །སྦྱར་ཚོད་སྦྱ་བྱིད་བཏང་ཐབས་ཐེབས་པའི་རྟགས། །སྦྱག་དང་ལོག་གཞོན་
རྣམ་པ་དགུ་ཡིས་བསྟན། །

The actual procedure is revealed under the nine headings of verifying compounds, stimulating medicine, **byang pa** (blister beetle), standard compound, directing agent, methods of

application, signs of effectiveness, inducing agent and management of post-therapeutic complications.

སྣ་སེལ་སྲུག་སྒྲེལ་སྒྲིག་སྒྲིག་ཙ་ལུ་བྱུག་ཉི་དག་འཛ་གང་རྟམ་བསྐྱར་སྐྱར་དུ་འབྲིགས། །

The verifying compound prepared from *sug smel*, *sdig srin*, *rtsa khu byug* and *nyi dga*, with the addition of an appropriate medicinal vehicle in accordance with the hot and cold nature of the disorders, swiftly enhances the action of the actual remedy.

མདུང་སྐྱམ་རྒྱ་ཚྭ་ལི་ཤི་སྒྲིག་སྒྲིག་མཚལ། །ལྷམ་པ་གོང་གི་རྟ་སྐྱར་ནད་སྦྲོང་འབྲུག། །

The stimulating medicine prepared from *rgya tshwa*, *li shi*, *sdig srin*, *mtshal* and *lcam pa*, with the addition of a medicinal vehicle in the above manner, arouses and disturbs the disorder.

བྱང་པ་འི་ཚོ་ག་དང་པོ་བཟང་ངན་བརྟམ། །དུག་དབྱུང་འཇམ་བཙམ་བྲུག་ཚུང་ནད་འདྲོངས་ཆེ། །བཟང་བ་དམར་ཁྲ་སྐྱི་
ཚོར་སྲད་གསེབ་གནས། །ཐན་ཆེ་སྟོན་སེར་གྲིར་ཤི་བཟང་བ་ཡིན། །ངན་པ་སེར་ཁྲ་ཡོག་མོ་ལོ་གསེབ་གནས། །ཆར་ཆེ་ནམ་
གཞུག་ཆད་དུས་ཤི་བ་ངན། །དུག་ནི་བར་གཤོག་དཀར་པོ་བྲུག་ཆེ་དབྱུང་། །འཇམ་བཙམ་བ་ནི་སྐྱར་མཐོགས་གོགས་
དང་ལྷེབ། །དེ་མ་འཛོམ་ན་ཆ་གའི་མགོ་བོ་བཏང་། །ཡང་ན་ཡོས་སམ་དྲི་ཚུར་བཏུལ་བ་ཤིས། །བྱང་པ་མགོ་རྒྱང་ཆད་ན་
ནད་འདྲོངས་ཚུང་། །བཟང་ཞིང་མགོ་རྒྱང་ཆད་ན་བཅུ་གཅིག་དང་། །ངན་རྩིང་མགོ་རྒྱང་ཆད་ན་བཅུ་བདུན་བཏང་། །

The practice of using *byang pa* (blister beetles) involves examination of their characteristics, removal of poison and smoothening of their effects for reducing pain and effective cleansing. The superior kind of *byang pa* is red with black spots, an inhabitant of leguminous plants, and unintentionally killed with a sickle in autumn and during the severe drought. The inferior kind of *byang pa* is yellow with black spots, lives in and around the *yog mo* and turnip leaves, and dies naturally during heavy rain and the retreat of the monsoon. The inner transparent wings of a *byang pa*, which are poisonous, should be removed, as they cause severe pain. To smooth the effect of *byang pa*, mix them with water beetles. If water beetles are unavailable, then use the head of a grasshopper. Or, it is recommended to treat *byang pa* by keeping them in roasted grains or by soaking them in urine. If the head and legs of *byang pa* are cut off, they will be less effective in cleansing the disorder. Therefore, use eleven beetles if they are of superior kind with fully attached head and legs, while use seventeen beetles if they are of inferior kind with old bodies without heads and legs.

སྐྱར་ཚད་བྱང་པ་རྒྱ་ཚྭ་སྒྲིག་སྒྲིག་མཚལ། །སྲུར་ཀུམ་ཏུ་ཤིག་དར་ཚུར་ཚེ་བཞིན་བཏགས། །ཆང་གི་རིལ་བུ་སྐྱམ་འཕོས་
ཙམ་དུ་དྲིལ། །ཡང་ན་རྒྱ་བྱ་བྱ་མ་བྱི་བུས་དང་། །བྱི་བཟུང་འོལ་མོ་སེ་དང་རྩོན་པོ་གསུམ། །སྲུག་སྒྲེལ་མཚལ་གྱི་རིལ་བུས་
ཙ་ནད་སྦྲོང་། །

The standard compound of a puffed-pea sized pill prepared from finely ground powders of *byang pa*, *rgya tshwa*, *sdig srin*, *mtshal*, *gur kum*, *ha shig* and with *chang*, or a pill of goral

horns, flying squarell bones, **byi bzung**, **'ol mo se**, **rnon po gsum** (three sharp medicines), **sug smel** and **mtshal** cleansesthe channels.

སྣ་མེད་སྣོ་སྣོང་མཚེན་མཚེན་མཁལ་མ་དང་། །དུག་དང་ཚུ་སེར་ནད་ལ་སོགས་པ་ཡིས། །གང་གིས་སྣན་དང་བསྐྱེབས་
བས་ནད་ཐོག་འབྲིང། །ཡང་ན་མདུང་བའི་སྣན་དང་སྦྱར་ལ་བཏང་། །

The directing agent involves supplementing the compound with appropriate ingredients in order to direct the effect of treatment to the disorders, such as disorders of the lungs, heart, liver, spleen, kidneys, poisoning and **chu ser** etc. or administering it by compounding with the stimulating medicine.

བཏང་ཐབས་དགོང་མོ་ཉི་དགའི་འདབ་ཚོད་བཏང་། །སྣོད་འཁོར་སྣ་སེལ་ནམ་དགུང་མདུང་སྣན་བཏང་། །ཐོ་རངས་
དུས་ན་ཚ་སྦྱོངས་རིལ་བུ་དགུ། ཚ་གང་སྦྱར་བའི་རྟ་ཡིས་འཕུལ་ལ་བཏང་། །ཉི་ཤར་དུས་སྦྱ་ལལ་ཆེར་ཐེབས་པ་ཡིན། །དེ་
དུས་མ་ཐེབས་རིལ་བུ་བདུན་བསྣན་བཏང་། །ནམ་ཐེབས་དུས་ན་རིལ་བུ་ལྔ་ལྔ་ཡིས། །ལྔ་མ་ལྷུ་ཞིང་བྱི་མ་བསྟེན་པར་
བྱ། །དེ་ལྟར་རིལ་བུ་བུབས་སྦྱ་བཅད་བཏང་བས། །བྱང་པའི་དུག་ནད་དུས་གཅིག་མི་འབྱུང་སྟེ། །ནད་པ་ལྷག་ཚུང་
འགགས་པའི་དོགས་པ་མེད། །ཡང་ཡང་མནན་པས་མི་ཐེབས་མི་སྲིད་ཅིང་། །འདྲོངས་ཆེར་འབྱུང་བའི་མ་འདྲོངས་བར་
དུ་བཏང་། །དེ་ལྟར་མི་ཤེས་རིལ་བུ་དུས་གཅིག་བཏང་། །བྱང་པའི་དུག་ལངས་ཚུ་སེར་དུས་གཅིག་འཕུལ། །ཚུ་འགགས་
ལྷག་ཆེ་རང་སྦྱག་འཆི་ཡང་སྲིད། །

Methods of application are as follows: Administer soup prepared from the leaves of **nui dga'i** in the evening, the verifying compound at dusk, and the stimulating agent at midnight followed by intake of nine channel cleansing pills at dawn, while adding an appropriate vehicle in accordance with the hot and cold nature of the disorder. The medicine will probably work by the time the sun rises; if not, administer seven additional pills. Whenever an effect is noticed, administer five more pills each time after the previous dose is fully digested. Thus, administering restricted doses prevents the simultaneous manifestation of poisonous effects from **byang pa**, reduces pain and ensures no possibility of urinary obstruction. The successive administration of pills ensures absorption of the medicinal effects and successful drainage of the disorder. Hence, continue the medication until complete drainage of the disorder is accomplished. If one fails to observe these instructions and administers the pills at one time, it will increase the poisonous effects from **byang po** and propel excessive **chu ser** towards the channels simultaneously. This result in severe urinary obstructions, caused extreme pain and in the worst case, may lead to an untimely death.

ཐེབས་རྟགས་ལྟགས་ལུས་སྦྱིད་ནད་གང་ཡོད་སར་ན། །ཚུ་ཞབས་ཚ་རུམ་མཚན་མ་ཚ་ཞིང་འབྲང་། །ཚུ་ངན་ཐེགས་པ་ཐོན་
དགའ་ཡང་ཡང་འབྱུང་། །

The signs of therapeutic effectiveness include numbness of the body, pains in the site of the disorder, burning sensation in the lower abdomen and the genital organs, penile erection and frequent but difficult excretion of unhealthy fluid droplets.

ལྷན་ཏུ་དེ་དུས་སིངས་པོ་གསར་སློག་གིས། །ཡང་ཡང་བསྐྱལ་བས་རྩ་ལམ་ལུ་ལམ་འདག་ཁོ་བ་ཤས་ཆེ་ཇའམ་ལུ་ལུ་
 བཏང་། །ནད་ཞེན་ཆེན་སྐབས་སུ་མདུང་སྐྱེན་སློལ། །གང་ནར་དེའུ་ཆང་བཟོས་པས་བདུག་ཁང་སིང་རྐང་པ་མི་
 རྒྱང་དོད་ལ་བསྐོར། །དེ་ལྟར་ལུས་མ་གང་པར་དུགས་བསྐྱེན་བྱ། །རྩ་ལུས་མི་ཆད་ནད་འདག་ཐེ་ཚོམ་མེད། །ལུས་གང་རྩ་
 སེར་འགྱུངས་ན་ནད་མི་ཐོན། །བྱུག་ཆེ་ལྷན་མ་བཟོས་ན་ནད་མི་འགྱུངས། །དེ་ལྟར་ལྷན་དང་དོ་བ་ཤིན་ཏུ་གཅེས། །སློང་
 གཅིག་མཚན་མའི་འོག་ཏུ་རྒྱན་དུ་བཟེད། །སྐབས་སུ་ལྷན་ལར་སྐྱུ་བའི་ནད་དུ་བསག་ཁེར་པོ་སྐྱུག་པོ་རྣག་ཁྲག་སྐྱུ་སོགས་
 འབྱུང་། །ནད་འདྲོངས་སྐྱེན་འཕྲོ་བཅད་ལ་ལྷན་འགའ་བཅེས། །

The inducing agent for channel cleansing necessitates frequent administration of a light and fresh *chang* in order to cleanse the passage of stool and urine. If a hot disorder is dominant, administer light tea or whey. If the disorder is firmly adhered to the body, administer it by alternating it with the stimulating medicine. Compress the painful area using heated pebbles sprinkled with *chang*, while avoiding physical movement and stretching of legs; and keeping oneself warm. Performing compresses in this way, without exposing the body to cold, allows continuous cleansing of the channels, thereby successfully evacuating the disorder. If the body gets cold and stagnation of *chu ser* occurs, the disorder will not be purged and there will be intense pain. And if an inducing agent is not employed, the disorder will not be cleansed. Therefore, it is of utmost importance to administer the inducing agent and keep warm. Place a container under the buttocks to collect the evacuated materials and occasionally empty the container into another vessel, which is set beside the pillow. The evacuated materials appear yellowish, brown, and contain pus, blood and hair and so forth. After proper drainage of the disorder, stop the medication and administer the inducing agent a few more times.

ལོག་གཞོན་དུག་སླེ་རྒྱལ་པ་མནན་པ་དང་། །སློར་བ་བཅའ་དང་འགྱུངས་པ་དང་བ་དང་། །གཟེར་བ་བཅག་དང་
 འགགས་བསལ་འབྱུངས་པ་གཅོད། །

The six methods of managing post-therapeutic complications are: suppression of the emesis, assessment of the ineffective therapy, drainage of the stagnated disorder, relieving pain, clearance of the blockage and cessation of the excessive evacuation.

མ་ཐེབས་སྐྱུག་ན་མནན་ཐབས་བཤལ་དང་འདྲ། །

If vomiting occurs due to an ineffective therapy, its management is similar to that of the purgative therapy.

སློར་ནས་ཅི་ཡང་མེད་ན་དེ་རྒྱ་གདོན། །སོ་རྗེས་གདུལ་དྲགས་ཐུན་ལུང་སྐྱེན་ཏེ་ལོག་གང་ཡིན་དེ་ཡི་གཉེན་པོས་སློར་
 བ་བཅའ། །

If there is no positive reaction to the medicine, it could be caused by *gdon* influences, use of expired ingredients, over-treated medicines, under-dosage and wrong medicinal vehicles. Hence, assess these factors and apply their remedies accordingly.

འགྲིངས་ནས་ཕོ་བ་རྗེས་ན་བསྐྱེ་མཉེ་དུགས། །མུ་སྐོལ་ལོ་བརྒྱད་དྲི་ཚུ་ཐེངས་འགའ་བཏུང་། །

If abdominal distention occurs due to stagnation, perform oil massage and compresses, followed by taking boiled water and urine of an eight year old child several times.

རྩུ་ཞབས་མཚན་མ་ཟུག་ཆེ་དུགས་གྲིས་བསྐྱོ། །དེས་མ་ཚོགས་ན་ཚུ་སེར་འགྲིངས་པ་ཡིན། །རྩུ་ཚ་ཕྱིག་སྲིན་དྲོད་ལྷན་ཚང་སྐྱར་བཏུང་། །ཡང་ན་དུ་ཚ་མར་གསར་རིལ་བྱ་མིད། །དེས་མ་ཚོགས་ན་བྱང་པ་རྩུབ་པ་ཡིན། །ཆ་གའི་མགོ་བོ་གསུམ་དང་སྐྱར་འགྲོགས་དང་། །བོང་ང་དཀར་པོ་ཚང་དང་སྐྱར་ལ་བཏུང་། །མ་ཚོགས་རྩུང་ཡིན་ཅུས་རྗེས་ཚ་བ་བཏུང་། །དེ་དག་ནམས་གྲིས་མི་ཚོགས་ག་ལ་སྲིད། །

For relieving pain in the lower abdomen and the genitals, perform a warm compress. If the pain fails to subside, it is due to stagnation of *chu ser*. Therefore administer a compound of *rgya tshwa*, *sdig srin* and the hot potent medicine mixed with *chang* or swallow a pill prepared from *dwa tsha* and fresh butter. If the pain again fails to subside, it is due to the coarse potency of the *byang pa*. Hence, administer a compound prepared from three grasshopper heads, water beetle and *bong nga dkar po* mixed with *chang*. If the pain still fails to subside, it is due to *rlung* disorders, so administer porridge made of aged bones. It is impossible for pain to remain unrelieved with all these treatments.

འགགས་ན་ས་བོན་འཁར་དང་སྐྱུ་འཐུམས་འཆེས། །འབྲུག་ཤ་དེལ་འགགས་མཚན་མ་མཉེ་ཞིང་བཞོ། །མ་པན་རྩུ་ཚ་ཅན་གྱི་ཤུ་དག་དང་། །ཕོ་བ་རིས་ཁྲུ་གཅི་བྱས་སྐང་པར་བསྐྱུལ། །

If blockage occurs due to congested reproductive fluids, clustered body hair, clotted blood or urinary calculus, massage the genitals and cleanse the blockage by a milking-like massage. If it doesn't help, introduce liquids of *rgya tshwa*, *ru rta*, *shu dag* and *pho ba ris* into urinary bladder using *gce 'u*.

འབྲུམས་པ་ལྷུས་སྟོབས་བཟང་ན་མི་བཅད་བཞག། །བཅད་དགོས་ཚོས་ཁྲུ་དོམ་མཁྲིས་བཏུབ་ལ་བཏུང་། །མ་ཚོད་དྲི་ཚུ་རང་ལོག་དོམ་མཁྲིས་བཅད། །

For controlling excessive evacuation, continue the therapy if the patient is physically strong. When it needs to be stopped, administer an infusion of *btsod*, adding *dom mkhris*. If the compound fails to stop the excessive evacuation, administer bear's bile, dissolved in one's own urine collected during the course of treatment.

རྗེས་གཅོད་གང་བ་ཤས་ཆེ་གསར་འཇམ་དང་། །ལྷག་ཤའི་ཚོ་ཁྲུ་ཟན་དོན་རིམ་བསྐྱེད་བཏུང་། །ཚ་བ་ཤས་ཆེ་སྐོལ་ཤའི་ཚོ་ཁྲུ་དང་། །བསྐོལ་གང་ཚུ་དང་ཚབ་ཚ་ཟན་དོན་བཏུང་། །མ་གང་བཅད་ཅིང་ཟླ་ཕྱེད་ཟས་སྦྱོང་གཟབ། །

